

Skriftlig respons på CEER "2020 vision for Europe's energy customer, A discussion paper", Ref: C12-SC-02-04, 24 April 2012

Vill inleda med att Svenska Elnätsupproret är en, av rådande orimligheter på den Svenska elmarknaden, uppkommen organisation som arbetar på helt ideella grunder. I mån av tid och med begränsad tillgång till material, har vi jämfört elmarknaden med de företag vi själva driver, och utefter detta dragit logiska slutsatser.

Nedan ger vi vår syn på de frågor som diskuterades på CEER conference on Building a 2020 vision for Europe's energy customers den 21 juni i Bryssel.

Vad önskar kunderna av energimarknaden, och vilka är era prioriterade områden?

Sverige, som en betydande industrination, har sitt ursprung ur knapphet och driftighet. Då Sverige ursprungligen var ett jordbrukssamhälle var dess invånare hänvisade till områden i landet, typ Skåne m.fl. som lämpade sig bäst för detta. Efter första världskriget, när fattigdomen var som mest utbredd, började man dock att dra nytta av våra rikliga vattendrag. Man utvann kraft ur dessa till att driva maskiner för exempelvis tråddragning etc. Efterhand som tekniken utvecklades började man även utvinna elektricitet, och nu var man inte längre tvungen att leva på jordbruk. Uppfinningsrikedomen var god och tillgången på vattendrag gjorde att även den mest otillgängliga glesbygden började blomstra. Handeln med eget uppfunna och lokalt producerade produkter började breda ut sig. Tillgången på billig el, ofta även den lokalt producerad, var en betydande faktor till att Sverige blev konkurrenskraftigt mot eventuellt importerade motsvarande varor. Stål, papper, massaindustri och sedermera plast- och kemiindustrin blev basnäring för hela Sverige. Exporten blev allt mer betydande, och vår billigt producerad el kunde brygga merkostnaden för transporter över vårt naturliga handels hinder bestående av hav runt vårt land. Norden har även andra konkurrensnackdelar som exempelvis kallare klimat, vilket naturligt ger oss högre uppvärmningskostnader. Energi är fortsatt en viktig insatsvara för exportindustrin i Norden, det är därför viktigt att denna konkurrensfördel som Norden historiskt har haft, inte suddas ut. Med acceptans för kraftigt ökade överföringskostnader "ger" Energimarknadsinspektionen bort denna framgångsfaktor och neutraliserar det som skulle kunna vara vår fortsatta, så väl behövliga ingrediens till en lönsam affär.

Förutom själva nivån, medelvärdet på priset är det också av vikt för industrin med stabila elpriser, detta för att kunna planera och optimera sin drift utifrån kundernas efterfrågan. Situationer av att behöva dra ner eller stänga av produktionen p.g.a. av ett alltför högt elpris måste undvikas då detta sliter på maskiner och utrustning, vilket även påverkar industrins konkurrenskraft negativt. Det finns så många andra osäkerheter på den globalt konkurrensutsatta exportmarknaden, varför statsmakternas strävan bör vara att se till att insatsvaran el finns tillgänglig för industri och samhälle till skäliga och stabila priser.

Vilka är de framtida förändringarna, möjligheter och hot som kunderna ser framför sig på energimarknaden

Det största hotet på energimarknaden är de skenande överföringskostnaderna som betingas av den kraftiga utbyggnaden av vindkraft, och genom reglermyndigheternas vilja att ge nätföretagen oskäligt hög avkastning på nätet. Vi är också starkt oroad över utvecklingen inom smarta elnät, där nätbolagen i vissa europeiska länder tillåts att föra ner kostnaderna till kunder avseende forskning och utveckling, pilotprojekt och användandet av obeprövad teknik. Den ökning av överföringskostnader som vi nu ser riskerar att slå ut stora delar av den exportinriktade och elintensiva industrin inom Europa. De säkerhetspolitiska aspekterna av ett mer sårbart smart elnät ger också skäl till oro.

Mot bakgrund av den avreglerade marknaden i Norden, har statsmakterna inte längre rådighet om var produktion ska placeras. Den viktiga principen om att produktionen ska ligga så nära konsumtionen som möjligt, tillämpas inte längre. Elproduktionen måste styras dit den behövs, alltså så nära konsumtionen som möjligt, annars riskeras en kostnadsexplosion på nätsidan som kommer att slå mot Sveriges och Europas konkurrenskraft.

Kungliga Svenska Vetenskapsakademien har låtit meddela att ombyggnaden av nätet, för att klara av den oregelbundna elproduktionen från vindkraft, kommer att kosta flera hundra miljarder:

http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/meningslos-satsning-pa-vindkraft_7075891.svd.

Denna kostnad hamnar sannolikt uppe på våra skyhöga nät och överföringskostnader, och förvärrar den redan höga totalkostnaden för el, och därmed konkurrenskraften för vår industri. Här är finns ingen analys gjord, som visar på konsekvenser för industri och konsumenten.

Vi kunder noterar att det sker mycket lobbying för smarta elnät från elbolag och systemleverantörer mot tillsynsmyndigheterna både i Sverige och Europa, vilket vi inte tillåts ha full insyn i. Viktiga aspekter kopplade till smarta elnät, är teknikens mognadsgrad gällande tillförlitlighet, säkerhet som också har en säkerhetspolitisk dimension, kundens integritet i behandlingen av stora datamängder och systemens livslängd och driftbehov är starkt kopplat till den totala kostnadsbilden. Det är viktigt att ordentliga och transparenta analyser görs i nära samverkan med kunderna, avseende alla dessa aspekter, innan smarta elnät börjar implementeras i Europas viktigaste infrastruktur. Inte minst är det viktigt att analysera hur detta påverkar konkurrenskraften för Europeisk elintensiv industri i allmänhet och för Svensk motsvarighet i synnerhet.

Hur ska dessa hanteras, vilka bra och dåliga erfarenheter har ni från er region/land som ni vill dela med er av? Har ni nya idéer på hur man ska kunna hantera framtidens utmaningar på energimarknaden?

Vi skulle vilja dela med oss av våra erfarenheter om hur vi ser på hur elmarknaden i Sverige fungerar:

Sveriges industri och befolkning har med oro sett, att sedan avregleringen av elmarknaden, så har perspektivet gradvis flyttat från ett konsument till ett producentperspektiv.

Kraftigt ökade överföringsavgifter på el för industrin i Sverige

Bakgrunden till det svenska elnätsupproret är att årsmedelpriset för el och överföring, har sedan 2001, och i huvudsak sedan man ändrade mätmetod 2008, ökat med ca 300%, exklusive skatter.

Detta medan priset på andra varor, under samma tid har ökat med i snitt ca 15%, inklusive skatter. Var det verkligen denna utveckling politikerna förväntade sig, när man beslutade om att avreglera elmarknaden? I så fall, var fanns fokus för kundnyttan i detta beslut? Detta fick oss att reagera och att börja forska i hur det hela går till och hur politiker och Energimarknadsinspektion ser på det som sker, och om inget ändras, kommer att ske.

Som exempel: I december 2009 aviserar E.On Elnät, att priset för överföring skall gå upp med 8%. Detta med hänvisning till att Svenska Kraftnät höjer sina priser med 57%. I praktiken visar det sig att Svenska kraftnäts ökning är från 1,9 till 3 öre/kWh. För att kompensera sig mot denna kostnadsökning på 1,1 öre/kWh, höjer E.On priset med 5 öre/kWh fr.o.m. januari 2010. Detta motsvarar ett prispåslag, utöver kostnadstäckning, med 455%

Genom prishöjningar ökade såväl omsättning som resultat i de tre stora nätbolagen Eon, Fortum och Vattenfall, enligt officiella bokslut 2009. Detta är samma år, som Sveriges Industriproduktion går ner i den största recessionen sedan 1921. E.On's omsättningsökning 2009 på 556.640.000, gav en resultatförbättring med 412.124.000, vilket motsvarar 74% av ökningen.

	2010-12-31	2009-12-31	2008-12-31
Fortum, oms	5 217 987 tkr	4 638 022 tkr	4 343 247 tkr
Rörelseresultat	1 640 213 tkr	1 503 879 tkr	1 406 561 tkr
Vattenfall, oms	8 431 527 tkr	7 311 208 tkr	6 843 257 tkr
Rörelseresultat	2 430 454 tkr	1 553 240 tkr	1 298 337 tkr
E.On, oms	7 326 343 tkr	6 525 434 tkr	5 968 794 tkr
Rörelseresultat	2 411 455 tkr	2 048 709 tkr	1 576 107 tkr
E.On Sthlm, oms	624 023 tkr	563 605 tkr	523 181 tkr
Rörelseresultat	185 928 tkr	161 279 tkr	203 913 tkr

Källa: www.allabolag.se

Figur 1 Elnätsbolagens bokslut

Från boksluten i Figur 1 kan det noteras att Fortums omsättningsökning på 579.965.000, gav 2010 en resultatförbättring med 136.334.000, motsv. 23,5% av ökningen. Vattenfalls omsättningsökning på 1.120.319.000, gav 2010 en resultatförbättring med 877.214.000, motsv. 78,3% av ökningen. E.ons omsättningsökning på 800.909.000, gav 2010 en resultatförbättring med 362.746.000, motsv. 45,3% av ökningen. Under 2010 har deras kunder fått betala 1.376.294.000 kronor, utöver de kostnadsrelaterade höjningarna, som vi även betalat.

Samtidigt som Elnätsbolagen gör dessa vinster gör Energimarknadsinspektionen ett uttalande i tidningen Svenska Kraftaffärer, 19 april 2010, se

8/10

19 april 2010

Höjningar!

Kraftiga höjningar av nätavgifterna i år; stora nätbolag hade sämre lönsamhet än många mindre 2008; samtalen om att lösa upp samägandet i kärnkraften misslyckades; överskottet på elcertifikat ökade när elanvändningen minskade; och magasinvattnet kommer att räcka fram till vårfloeden...

Kraft-Affärer kommer ut med 23 nummer om året, vanligtvis varannan månad. Redaktör och ansvarig utgivare är Anders Munkesjö.

Nyhetsbrevet distribueras som e-post. Ett helårsabonnemang kostar 4 500 kr plus moms. Hängabonnemang på samma arbetsplats: 2 000 kr per år. Ytterligare rabatt medges efter fem hängabonnemang.

Innehållet är upphovsrättsligt skyddat och får inte mångfaldigas eller distribueras vidare utan utgivarens tillstånd. Däremot får delar av texter citeras med källhänvisning.

Kraft-Affärer

Telefon: +46 (0)19 611 76 65
E-post: red@kraftaffarer.se
Internet: www.kraftaffarer.se
Adress: Kungsgatan 1
SE-702 11 Örebro

Låg lönsamhet i stora nätbolag

Avkastningen i stora nätbolag är i flera fall lägre än genomsnittet för elnätsbranschen, men många kommunala bolag hävdar sig bättre. Det framgår av Energimarknadsinspektionens sammanställning av nätföretagens rörelseresultat och avkastning för 2008.

De 178 granskade företagen (eller redovisningsenheterna) hade en genomsnittlig avkastning på det totala kapitalet på 6 procent. Bland de största företagen med en kapitalbas på över en miljard kronor låg avkastningen i de flesta fallen på låga värden ner mot noll. E.ON Elnät Stockholm var det företag som avvek mest med en avkastning på 10 procent.

Av de 178 företagen var det 121 stycken eller 69 procent som hade en avkastning under 8 procent, dvs nära eller under den kalkylränta på 7,1 procent som var en parametrarna i skälighetsbedömningen av tarifferna 2008. Trots att företagen 2008 höjde nätavgifterna med i genomsnitt 5,4 procent visar inspektionens granskning att 158 företag hade intäkter som var lägre än den tillåtna. I flera fall gick företagen med förlust, t ex en stor enhet som Vattenfall Eldistribution Norrmäl. Ett annat företag som ofta hamnar högt i prisjämförelserna, Kreab Öst, gick också med förlust. Samtliga avgifter för 2008 ansågs skäliga. (Se även sid 3)

Det är inspektionens uppfattning att nätverksamhet i allmänhet inte är särskilt lönsam. Eftersom avkastningen är begränsad i och med regleringen så kan inga stora vinster uppstå i de här företagen. I många fall ser man nätverksamheten som en kommunal service och väljer att inte ta ut hela den tillåtna avkastningen, säger Tony Rosten. Not: Reglerad avkastning kan p g a annan avskrivningstid skilja sig från bokförd avkastning.

Avkastning hos de 10 största nätföretagen				10 företag med den högsta avkastningen			
Företag		Totalt kapital milj kr	%	Företag		Totalt kapital milj kr	%
Vattenfall Eldistr södra o mellerrsta	19 975	1		LJW Nät			
E.ON Elnät inki Kungsbacka o Västbo	19 453	5		Akabi Nät & Skog		0,1	88
Fortum Distr Storstockholm	9 713	4		Kalmar Energi Elnät		5,2	38
Fortum Distr Västra Svea, Västra Götal	5 340	4		LKAB Nät		99,7	30
Vattenfall Eldistr Norrmäl	3 486	0		Ovik Energi Nät		8,8	20
Fortum Distr Västskusten	3 062	6		Falkenberg Energi		132,3	19
E.ON Elnät Nord	2 557	5		C4 Elnät (Kristianstad)		112,7	18
E.ON Elnät Stockholm	2 035	10		Landakrona kommun		202,2	16
Göteborg Energi Nät	1 608	8		Utsikt Katrineholm Elnät		41,6	15
Järnkraft Elnät	1 606	1		Eksjö Elnät		186,1	14
						34,2	14

Följande sidor:

Kraftig höjning av nätpriserna i år

Hälften av höjningarna kan förklaras av högre stannätsavgifter Sid 3/5

Kärnkraftssamtalen misslyckades

En av de tre stora kärnkraftsägarna ville inte lösa upp samägandet Sid 4/5

Rekordstor utbyggnad av förnybart

Men överskottet på elcertifikat ökade i fjol p g a lägre elanvändning Sid 5/5

Det är inspektionens uppfattning att nätverksamhet i allmänhet inte är särskilt lönsam.

Källa: Kraft-Affärer, 19 april 2010

Figur 2 Det är Energimarknadsinspektionens uppfattning att nätverksamhet i allmänhet inte är särskilt lönsamt.

Energimarknadsinspektionen marknadsförde sig samtidigt som att de skyddar kunderna mot övervinster mm, se Figur 3.

Energimarknadsinspektionen

När en marknad domineras av ett fåtal aktörer som har ensamrätt, krävs att en myndighet bevakar att aktörerna inte utnyttjar sin monopolställning. I detta fall har Näringsdepartementet tillsatt en myndighet som heter Energimarknadsinspektionen. (EI).

Uppdraget för EI är enligt elnätsregleringen att:

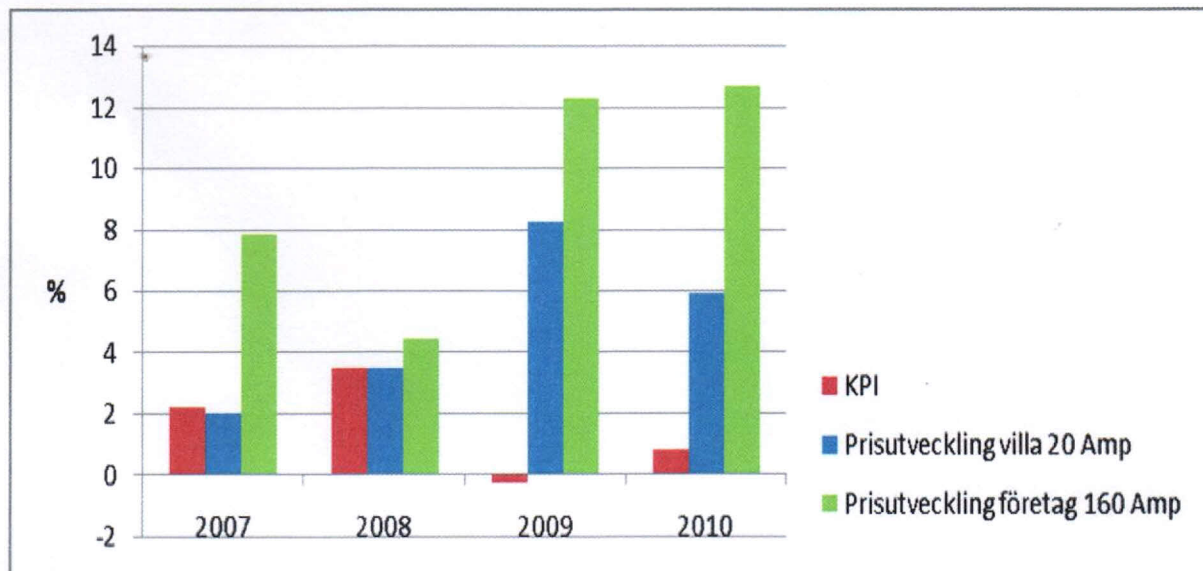
- **Skydda kunderna**
 - mot "övervinster"
 - mot dålig leverans kvalitet
 - tillse att avgifterna är stabila
- **Se till att nätföretagen**
 - får rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten
 - bedriver verksamheten effektivt
 - håller god kvalitet i elnätsverksamheten
 - investerar och utvecklar elnätsinfrastrukturen för anslutning av förnybar el och en gemensam inre marknad för el inom EU

Källa: Energimarknadsinspektionen 2011-01-12

Figur 3 Beskrivning av Energimarknadsinspektionens uppdrag

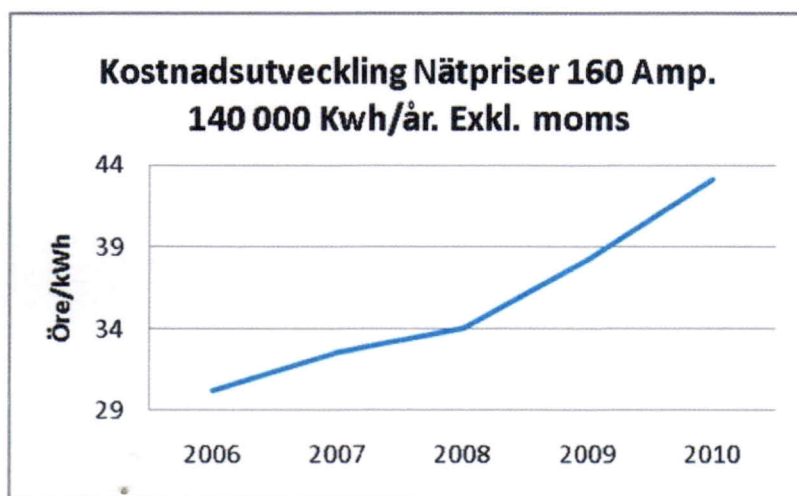
En helt annan bild visas, om man ser prisutvecklingen för elnätskunder hos E.on, se Figur 4.

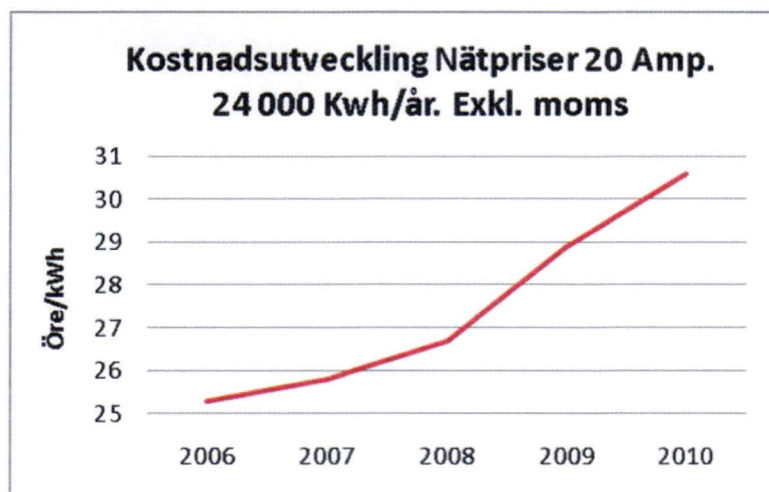
Figur 4 Elnätsprisutveckling hos E.on under tidsperioden 2007-2010

Därför vill vi rikta kritik mot Energimarknadsinspektionen när det gäller regleringen och tillsynen av nätföretagens avgifter, då dessa har stigit kraftigt, speciellt för industrin. Något som gör kritiken ännu mer allvarlig är att vi som elkunder inte får någon egentlig återkoppling på vad de senaste årens kraftigt förhöjda nätavgifter har gett för mervärde för konsumenten. Det saknas också ännu en riktig konsekvensbeskrivning av hur den nya nätregleringen på kort och lång sikt garanterar ett kostnadseffektivt och tillförlitligt elnät. Vilka incitament skapas till exempelvis i realiteten, när elnätsbolagen får värderat hela sitt gamla elnät till nuanskaffningsvärde, och med tillämpandet av avskrivningsme-

toden real annuitet och med vilka tillsynsinsatser, avseende elnätets tekniska tillstånd (olika komponenters ålder och tekniska livslängd, underhållstatus mm), kommer Energimarknadsinspektionen se till att elnätet sköts på ett långsiktigt kostnadseffektivt sätt? Av detta har vi än så länge sett väldigt lite. Energimarknadsinspektionen använder oproportionerligt mycket av sina resurser till regeringsuppdrag, egeninitierade utredningar och internationellt arbete medan arbete med oanmälda och anmälda kvalitetsrevisioner, tillsyn och övervakning ute på fält bland elbolagen, prioriteras i allt för liten grad. Frågan är om inte Energimyndigheten (www.energimyndigheten.se) med sina resurser inom utredningsområdet skulle kunna ta över mycket av Energimarknadsinspektionens utredningsarbete.

Figur 5 Elnätsavgitutsutveckling för industrikund om 160 A, och med en årlig förbrukning om 140 000 kWh

Figur 6 Elnätsavgitutsutveckling för industrikund om 20 A, och med en årlig förbrukning om 24 000 kWh

I Energimarknadsinspektionens viktigaste uppdrag ingår således att försäkra sig om att kunderna verkligen får det de betalar för, och när det gäller nätavgiften handlar det om att denna verkligen går till gradvis förnyelse och förbättring av elnätet. För många industrikunder är också kvaliteten på elleveransen viktig då avbrott och spänningsstörningar leder till produktionstopp, med skador i maskiner och utrustning som följd, och till att leverantörsförbindelser inte kan hållas.

För att vi som kunder i Sverige och i övriga Europa skall kunna vara säkra på att elnäten sköts på ett adekvat och långsiktigt kostnadseffektivt sätt måste vi årligen få redovisat:

- Att genomförda på plats revisioner av att de anläggningstillgångar som ligger till underlag för Kapitalbasen verkligen existerar, och visar anläggningarnas ålder och tekniska tillstånd (inte bara elavbrottens varaktighet och frekvens), och att de data avseende elleveransernas kvalitet kan verifieras (audits on site).
- Att underhåll och förnyelse av näten, såsom reinvesteringstakt redovisas, vilket borgar för ett långsiktigt kostnadseffektivt elnät.
- Att de effektiviseringsåtgärder och kostnadsbesparingar som nätbolagen vidtagit lett till avsedd effekt och således gagnar kunden.

Prissättningsmekanismen på Nordpool

I och med avregleringen av elmarknaden i Sverige frångick man medelprissättning för den producerade elen. Istället övergick man till att tillämpa marginalprissättning på den Nordiska elbörsen, som har lett till en oerhörd förmögenhetsöverföring till producenten och på konsumentens bekostnad. Genom denna prissättningsmodell där elbolagen får betalt för den dyrast producerade kWh, kan producenter av kärn- och vindkraft ta ut stora övertvinster på sin produktion. Vi ser också att det ingetstans i Europa, som elbolagen tjänar så mycket pengar som i Norden, där elproducenterna får betalt för sin vattenkraft till priset av betydligt dyrare elproduktion som kolkondens. Något som spår på detta är där kunderna genom marginalprissättningsmodellen, även får betala för utsläppsrätter på hela elkonsumtionen. Utsläppsrätterna som är gratis för elproducenterna ger därför även denna en stor vinst för elbolagen. Utsläppsrätterna får därför motsatt effekt, istället för att ge incitament till att minska den miljöpåverkande elproduktionen, triggas den inkomsten för elproducenterna.

Marginalprissättningen fungerar, men endast på elproducentens villkor. Genom att köra eller inte köra sin produktion kan producenten påverka priset. Att det finns producenter som håller tillbaka sin billiga produktion är en självklarhet, och det finns elproducenter som vittnar om att det i praktiken fungerar på detta sätt. Ingen producent maximerar sin billiga produktion, istället anpassar man den så att en "lagom" del "dyr" produktion kommer med i mixen, så att prissättningen blir maximal. Detta med maximal vinst som följd, vilket är helt rätt på en fri marknad. Problemet är att det är kunden och den elintensiva industrin som blir lidande av denna prissättningsmekanism. Kundens makt att påverka priset på en avreglerad elmarknad är ju liten, eftersom konsumenten måste köpa den mängd den ska ha i det ögonblick den ska användas. Ingen annan vara fungerar så. Därför måste prissättningen anpassas till denna realitet. De flesta andra varor kan jag som kund köpa när den är billig och spara tills jag behöver den, men det går ju som sagt inte med el. För att skapa sekundvis stabilitet i elnätet måste producenterna ha mycket goda prognoser på förbrukningen, vilket också skapar möjlighet för producenten att optimera sin produktion. Således innebär tillämpningen av marginalprissättning av el en förmögenhetsöverföring från kunderna till elbolagen, vilket minskar industrins konkurrenskraft och hushållens köpkraft.

Vidare kan noteras att Svenska elkonsumenter upplevde en plötsligt högre förbrukning i samband med att mätarbytet. Efter att frågan ställts i diverse olika forum, bland annat på Energimarknadsinspektionen, fick vi veta att det fanns en viss tröghet i den gamla typen av mätare, som således visade en något lägre förbrukning. Det må så vara, men det är lika troligt att elbolagen har kompenserat sig

för detta. Frågan blir då automatisk; varför återkompenserar man inte priset till konsument efter de verkliga och aktuella förutsättningarna. Detta är att betrakta som en smyghöjning av elpriset.

Indelningen av Sverige i elprisområden

Den av Svenska Kraftnät gjorda indelningen av Sverige i olika prisområden per 2011-11-01, förvärrar konkurrensen för näringsverksamheter i södra Sverige ytterligare. Gränsen är dessutom tveksamt dragen efter nätägargränserna, rakt igenom Nordens största industrikoncentration, den s.k. Gnosjö-regionen, vilket gör att industrin nu har helt skilda förutsättningar att konkurrera. Vi har sett stora prisfluktuationer på helt oförklarliga tillfällen, exempelvis på midsommarafton, då större delen av Svensk Industri ligger nere och sommarvärmen avlastar uppvärmningsbehovet för boende, noterades en prisskillnad mellan SE3 och SE4 på hela 42,7% till Sydsveriges nackdel. Om detta beror på s.k. flaskhalsar i nätet, är det mycket oroande hur det ser ut en motsvarande dag i januari, med 25 minusgrader samtidigt som industrin går på högvarv. För hushållskonsumenten tillkommer dessutom 25% moms på priset.

Denna prisdiskriminering är helt oacceptabel för industri och invånare i SE4, vilka måste kompenseras för denna onödiga och orättvisa merkostnad. Brevportosystemet är en beprövad metod, som borde gå att tillämpa i detta fall.

Till yttermera visso ägs nätet i regionen av olika aktörer, i Gislaved (SE3) av det kommunalägda Gislaveds Energi, vilket gränsar till nätägaren EON i Anderstorp (SE4) 5 km österut. Trots sina stordriftsfördelar belastar EON sina kunder med ca 30% högre kostnader för nät och överföring.

Sedan gammalt är Sverige även indelat i 2 elskatteområden och gränsen går norr om Dalarna. Norr om denna betalar konsumenten 18,5 öre/kWh plus moms, och söder om gränsen betalar konsumenten 29 öre/kWh plus moms.

Dessa orättfärdiga pålagor gör det ytterst besvärligt för elintensiv näringsverksamhet i södra Sverige att kunna konkurrera på lika villkor, och hushållskunderna har mycket svårt att planera sin löpande ekonomi vilket även driver inflationen.

Energimarknadsinspektionen fick i uppdrag av regeringen att utreda konsekvenserna av indelningen av Sverige i 4 elprisområden, enligt sitt Regleringsbrev. Det är anmärkningsvärt att den myndighet som har till uppgift att skydda kunderna inte har analyserat vilka samhällsekonomiska konsekvenser som indelningen får för de olika regionernas näringsliv och samhälle. Detta både när det gäller konkurrenskraft och vilka effekter det på kort och lång sikt kan få för företagsklimat, sysselsättning och förmåga för regionerna att dra till sig investeringar och nya företag.

Slutligen undrar vi om denna diskriminering strider mot EU lagstiftning? En medlemsstat eller ett offentligt organ i en medlemsstat ska behandla alla invånare och alla företag lika. Ett offentligt organ ska inte genom att ge stöd eller förmåner till ett visst företag eller till en viss typ av produktion kunna snedvrider konkurrensen på ett sätt som hotar den inre marknaden. Se:

http://www.offentligaaffarer.se/index.php?option=com_content&view=article&id=1122%3anya-regler-om-olagligt-statligt-stoed-hoeg-tid-att-se-upp&catid=48%3ajuridik&Itemid=91)

Nya regleringsmetoden för nätföretagen intäktsramar

Elnätet har funnits sedan elektrifieringen i början av 1900 talet och har företrädesvis byggts ut av mindre lokala energibolag. Detta var ju en förutsättning för att kunna leverera el till kunden. Hur man i begynnelsen tog betalt för själva överföringen, om man ens separerade detta, har vi ingen kunskap om. Vi vet däremot att nättaktörerna, sedan dessa blev bolagiserade, historiskt sett har haft en hygglig lönsamhet och till en för kunden acceptabel kostnad. När elmarknaden avreglerades påverkades nätbolagens verksamhet i praktiken inte alls. Den skulle mycket väl kunna fortlöpa som den tidigare gjort. Om denna verksamhet skulle visa sig ge för dålig lönsamhet, är det rimligt att tro att dess ägare och med hjälp utav sin branschorganisation, äskar tillstånd om höjning av priset. Det är då lika rimligt att förvänta sig att Energimarknadsinspektionen, i enlighet med sitt uppdrag från Regeringen, då granskar och ifrågasätter dessa äskanden kritiskt innan man eventuellt ger tillstånd för höjning av priset. Man skulle kunna likna det vid ett företag, som yrkar avdrag för något i sin deklaration, som sedan skattemyndigheten har till uppgift att granska, bifalla eller förkasta. V/s att man vill höja priset till kund, som omedelbart kräver motiv till prishöjningen.

Av någon outgrundlig anledning fungerar Energimarknadsinspektionen precis tvärt om.

Vid införandet av den nya regleringen av nätföretagens intäktsramar som ska ske ex-ante har Energimarknadsinspektionen beslutat att kapitalbasen ska värderas till nuanskaffningsvärde. Man hävdar avkastning på insatt kapital, men hur stort är det verkligt insatta kapitalet? Stora delar av detta är skickligt uppskrivna värden på anläggningstillgångar. Vattenfall konstruerade modellen för denna uppskrivning av tillgångarna. Detta kombineras med avskrivningsmetoden real annuitet, samtidigt som nätbolagen får fullt betalt för sina drift och underhållskostnader, som om nätet vore gammalt. Att denna kombination skapar en mycket fördelaktig modell för nätföretagen är uppenbart. Denna beräkningsmodell ger upphov till en kapitalförflyttning från konsumenter och industrier till elnätsägarna av sällan skådat slag.

Argumentationen från Energimarknadsinspektionen att tillämpa NUAK i stället för bokförda och/eller reala värden, är att nätbolagen säger sig inte ha tillgång på åldern på sina elnät. Detta är ett märkligt argument vilket troligen bryter mot bokföringslagen. All annan verksamhet måste enligt lagen ha koll på såväl ålder som anskaffningskostnader. Trots att Konkurrensverket har haft invändningar mot förslaget om att kapitalbasgolvet skulle få vara max halva NUAK, att det borde vara lägre än så, valde Energimarknadsinspektionen raka motsatsen. Istället tillämpas nu värdet på hela NUAK, vilket i praktiken blir ca 70% som ligger till grund för och ger möjlighet till enorma överavskrivningar. Uppbyggnaden av dessa obeskattade reserver läggs sedan till totalt kapital, som i sin tur sänker resultatet enligt beräkningsmodellen. Om jag läst aktiebolagslagen rätt, så skall obeskattade reserver lösas upp till beskattning inom 6 år. Frågan är varför denna lag inte gäller för elnätsbolagen? Speciellt märkligt blir det när NUAK kombineras med avskrivningsmetoden real annuitet

Vi noterar även att Energimarknadsinspektionen helt bortser från hanteringen av anslutningsavgifterna. Anslutningsavgifterna betalas av brukarna och av producenterna i förskott i samband med anslutningen till nätet och ägs således av dem. Nätbolagen tar upp detta som en försäljningsintäkt, men sedan kommer dessa "investeringar" med i kapitalbasen hos nätägaren och utgör underlag för avskrivningar. Då man betraktar anläggningen som sin, läggs även denna till anläggningstillgångar och finns således med i beräkningen av kapitalkostnader vid bestämning av intäktsramen. Detta är bokföringsmässigt fel då man aldrig haft någon anskaffningskostnad på anläggningen. Den rättmätige ägaren gör sannolikt avskrivningar på samma tillgång.

Energimarknadsinspektionens viktigaste uppgift är att försäkra att kunderna på lång och kort sikt får tillgång till el tillskäligen priser. Varken Energimarknadsinspektionen eller elkunderna verkar nu ha en klar bild av vad nätavgiften egentligen används till. Många kommunala bolag gör säkert ett bra jobb och oftast till betydligt lägre kostnad för kunden, men det finns indikationer på att andra nätbolag kraftigt har dragit ner på underhåll och reinvesteringar i näten, detta för att skapa mer utrymme för vinstuttag (se t. ex. <http://www.allabolag.se/5560377326/bokslut>) Effekterna av detta ses inte direkt, utan sker med fördröjning på samma sätt som en bilmotor som så småningom skär då oljan inte byts ut. Får denna utveckling fortsätta kan underhållsunderskottet i elnäten leda till att det enda som återstår är att bygga ett nytt elnät igen, och då är det säkerligen kunderna som får betala kalaset en gång till, precis som vid bankkrisen.

Generellt om Energimarknadsinspektionens tillsynsuppdrag

Vi ser med stor oro att Energimarknadsinspektionen generellt tillämpar principer om output reglering och självreglering, och enbart planlagd tillsyn, utan att för kunderna årligen redovisa genomförda stickprovskontroller. Vi tror att elmarknaden i sin helhet skulle må bra av oanmälda tillsyns- och övervakningsgranskningar, på samma sätt som bl.a. sker inom Skatteverkets tillsynsuppdrag. Det är också anmärkningsvärt att Energimarknadsinspektionen fram till RWEMIT förordningen började gälla, inte har ägnat sig åt marknadsövervakning ute på plats hos elbolagen, detta för att exempelvis verifiera de marknadsövervakningsplaner som de vertikalt integrerade elbolagen är skyldiga att inrapportera. Enligt uppgifter från Energimarknadsinspektionen har man i skrivande stund fortfarande inte utfört någon s.k. gryningsråd i enlighet med RWEMIT-direktivet.

Det är också en märklig ordning att marknadsövervakningen fram till nu, enbart har skötts av en speciell funktion på marknadsplatsen för den fysiska och finansiella marknaden (Nordpool AS och Nasdaq Commodities). Detta har skett utan någon för kunderna redovisad egentlig granskning från Energimarknadsinspektionen.

Vi skulle också vilja passa på och fråga om det är i enlighet med tredje inre marknadspaketet, att Energimarknadsinspektionen tillåts ha ett så nära samarbetet med TSO:n Svenska Kraftnät, då man samtidigt är tillsyns- och tillståndmyndighet när det gäller godkännande av investeringsplaner, tillståndsgivning av nätkoncessioner och vägledande när det gäller intäktsram. Regeringen har vid ett flertalet tillfällen gett i uppdrag till Energimarknadsinspektionen, att i samråd med Svenska kraftnät genomföra regeringsuppdrag, vilket vi starkt ifrågasätter. Vidare vill vi fråga Europeiska Kommissionen hur de granskar att medlemsländerna verkligen lever upp till tredje inre marknadspaketet, och vilka åtgärder ni avser att vidtaga för att rätta till eventuella missförhållanden. Mot bakgrund av vår erfarenhet, hur dåligt Energimarknadsinspektionen bevakar kundernas intresse, ställer vi oss frågande om det är lämpligt att Energimarknadsinspektionen i fortsättningen, skall vara den instans som ansvarar för inlämnandet av den Nationella rapporten till Europeiska Kommissionen. Kanske vore det mer lämpligt, att en mer oberoende aktör såsom Riksrevisionen, fick detta uppdrag att årligen beskriva hur den svenska energimarknaden fungerar.

Ett stort problem är att regeringen och Energimarknadsinspektionen, istället för att ägna kraft åt tillsyn och övervakning, istället ägnar sig åt kosmetiska uppdrag (såsom uppdrag om tillsvidarepriser och utjämning av elnätstariffer), som inte berör väsentliga frågeställningar om hur konsumenternas ställning på marknaden kan påverkas i positiv riktning. Vidare ser vi med oro hur Energimarknadsin-

spektionen deltar i elbolagsbranschens lobbyingsarbete för att återskapa det skamfilade förtroendet för elmarknaden i Sverige, bl.a. på Almedalen i juli varje år. Detta är ett forum där politiker och lobbyingsorganisationer möts. Att lobbyisterna får försöka påverka politiker är en annan sak. Dessa väljer vi i fria val, men tjänstemän inom verk och myndigheter kan inte medborgarna välja.

Energimarknadsinspektionen driver i år på Almedalen bland annat tesen att det bristande förtroendet för elmarknaden beror på att kunderna inte förstår hur väl elmarknaden fungerar. Svaret på denna fråga är dock nekande, ju mer man sätter sig in i den desto mer luttrad blir man. Energimarknadsinspektionen och politiker låter elnätsbolagen plundra medborgarna.

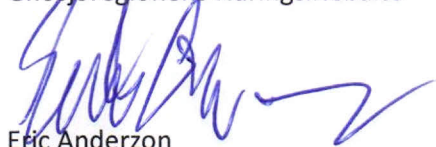
Är de konkreta åtgärder som vi planerar tillräckliga för att underlätta diskussionen och medvetenhet om utvecklingen av EU: s energipolitik? Vilka andra initiativ kan vara till hjälp?

Som ni kanske redan har märkt är vi starkt kritiska till hur den svenska energimarknaden, och i synnerhet elmarknaden, övervakas och regleras av tillsynsmyndigheten Energimarknadsinspektionen. Vi önskar därför i ett första steg att Europeiska Kommissionen genomför en grundlig granskning av Energimarknadsinspektionens verksamhet, för att se till att Energimarknadsinspektion inför framtiden, verkligen skyddar kundernas intressen på energimarknaderna. Vi består gärna Europeiska Kommissionen med underlag vid denna granskning.

Vidare anser vi att det klart ska framgå i Energimarknadsinspektionens instruktion (förordning) att de skall skydda kundernas intresse på elmarknaden.

Svenska Elnätsupproret 2012-06-28

Gnosjöregionens Näringslivsbälte

Eric Anderzon

Brostigen 4

334 33 Anderstorp

Sweden

Tfn: +46 371 585828

Digitalt: president@acema.se